

Temat:

„Zło to inni?” – wykluczenie, strach i odpowiedzialność moralna. Frankenstein wobec problemu migracji, humanitaryzmu i pushbacków

Czas: 45 minut

Adresaci: uczniowie szkoły średniej

Forma pracy: rozmowa kierowana, praca w grupach, dyskusja problemowa

Cele lekcji

Cele ogólne:

- refleksja nad źródłami zła i odpowiedzialnością człowieka
- kształtowanie empatii i wrażliwości społecznej
- rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia wobec współczesnych problemów

Cele szczegółowe – uczeń:

- analizuje postać Monstrum jako figurę „Innego” i wykluczonego
- rozumie pojęcia: **humanitaryzm, pushback, wykluczenie, dehumanizacja**
- dostrzega podobieństwa między literaturą a współczesnymi problemami społecznymi
- potrafi formułować argumenty z poszanowaniem różnych perspektyw

Metody i formy pracy

- rozmowa kierowana
- analiza problemowa
- praca w grupach
- elementy dyskusji

Środki dydaktyczne

- fragmenty lub streszczenie „*Frankensteina*”, analiza spektaklu
- krótkie definicje pojęć (na tablicy lub kartkach)
- tablica / prezentacja

Pojęcia kluczowe

- **humanitaryzm** – postawa oparta na szacunku dla życia i godności każdego człowieka
- **pushback** – zwracanie migrantów na granicy bez rozpatrzenia ich sytuacji
- wykluczenie

- odpowiedzialność moralna

Przebieg lekcji

1. Wprowadzenie – pytanie problemowe (5 min)

Na tablicy zapis:

„Zło to inni?”

Pytania do uczniów:

- Jak rozumiecie to zdanie?
- Czy zło zawsze tkwi w człowieku, czy może rodzić się w relacjach i systemach?

2. „Frankenstein” jako opowieść o wykluczeniu (10 min)

Przypomnienie kluczowych faktów:

- Monstrum rodzi się niewinne i pragnie relacji
- jest oceniane wyłącznie przez wygląd
- doświadcza strachu, przemocy i odrzucenia

Pytania:

- Czy Monstrum było „złe”, czy stało się takie w wyniku doświadczeń?
- Jak reaguje człowiek, który jest nieustannie odrzucany?

3. Most do współczesności – migracja i granica (10 min)

Nauczyciel w **neutralny, faktograficzny sposób** wprowadza kontekst:

- na granicy polskiej pojawiają się ludzie uciekający przed wojną, głodem lub prześladowaniami
- część z nich doświadcza odrzucenia i pushbacków

Wprowadzenie pojęć:

- **humanitaryzm**
- **pushback**

Pytania do uczniów:

- Dlaczego „inny” często budzi lęk?
- Czy strach może prowadzić do dehumanizacji?

4. Praca w grupach – analiza problemu (15 min)

Uczniowie pracują w 3 grupach:

Grupa 1 – Monstrum jako migrant

Jakie doświadczenia Monstrum przypominają los migrantów?

Grupa 2 – Społeczeństwo i system

Czy zło może rodzić się z decyzji zbiorowych, a nie jednostkowych?

Grupa 3 – Humanitaryzm i odpowiedzialność

Na czym polega humanitarne podejście do drugiego człowieka?

Grupy prezentują wnioski.

5. Dyskusja podsumowująca (5 min)

Rozmowa kierowana:

- Czy obojętność może być formą zła?
- Gdzie przebiega granica między bezpieczeństwem a humanitaryzmem?
- Czy „inni” zawsze są zagrożeniem?

6. Zakończenie – refleksja (5 min)

Uczniowie kończą zdanie:

- „Najtrudniejsze w byciu ‘innym’ jest...”
- „Humanitaryzm oznacza dla mnie...”

Nauczyciel podsumowuje:

„Frankenstein” uczy, że zło często nie rodzi się w jednostce, lecz w lęku, odrzuceniu i braku odpowiedzialności za drugiego człowieka.

Ewaluacja

- aktywność uczniów
- kultura wypowiedzi
- umiejętność łączenia literatury z rzeczywistością